

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

1001 DE CĂRȚI

DE CITIT ÎNTR-O VIAȚĂ

COORDONATOR PETER BOXALL

Cuprins

Prefață	006
Introducere	008
Colaboratori	012
Indice de titluri ale cărților	016
Perioada de dinainte de 1800	020
Anii 1800	082
Anii 1900	234
Anii 2000	890
Indice de autori	950
Lista câștigătorilor marilor premii	957
Mulțumiri	959
Lista ilustrațiilor	960

Anonim

Titlul original | *Alf laylah wa laylah*

Limba originală | arabă

Prima ediție | cca 850

Sursa | *Hazar Afsanah (O mie de povești)*

▲ Coperta ediției din 1908 a *Noapților arabe* ilustrează cu stil exotismul care i-a atras pe vesticii către poveștile orientale.

► Leon Bakst a desenat costumele pentru *Șeherezada* de Rimski-Korsakov, pusă în scenă de Baletul Rus la Paris, în 1910.

Poveștile ce alcătuiesc colecția cunoscută drept *O mie și una de nopți* sunt printre cele mai remarcabile și celebre opere de ficțiune din istoria narațiunii. Printre basmele pe care Șeherezada i le spune regelui Shahryar de-a lungul a o mie și una de nopți se numără povești de referință, cu o longevitate incredibilă, ca „Sindbad”, „Aladdin” și „Ali Baba și cei patruzeci de hoți”. Poveștile celor *O mie și una de nopți* se remarcă prin faima de care se bucură în întreaga lume, dar probabil că moștenirea lor cea mai valoroasă este conceptul de narațiune.

În *Nopți* apare acea legătură predominantă dintre narațiune, sex și moarte ce va constitui ulterior sursa de inspirație a întregii proze. Regele Shahryar are neverosimilul obicei de a dezvirgina și ucide apoi câte o fecioară în fiecare noapte. *Noapțile* încep cu momentul când Șeherezada își așteaptă rândul să fie următoarea victimă a regelui. Hotărâtă să-și înfrunte soarta, ea îi propune regelui să-i spună povești, iar plâsmuirile sale sunt atât de captivante, erotice, savuroase și provocatoare, încât, la sfârșitul fiecărei nopți, regele este incapabil să o ucidă. Fiecare noapte se încheie cu o poveste neterminată și în fiecare noapte regele amână execuția pentru a asculta finalul poveștii. Dar narațiunea inventată de Șeherezada pentru a-și salva viața este una fără sfârșit, care nu atinge niciodată punctul culminant. Poveștile par bânuite de un soi de dorință nepotolită, o deschidere infinită ce ne face să continuăm lectura cu nesaț, așa cum Shahryar vrea să asculte mai mult, și mai mult. Iar erotismul povestirilor, textura lor exotică și încărcată derivă tocmai din această dorință, din tremurul fără sfârșit ce anunță atât punctul culminant cât și moartea. **PB**

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Povestea tăietorului de bambus

Anonim

Limba originală | japoneză

Prima ediție | Secolul X

Titlul alternativ | *Povestea prințesei Kaguya*

Titlul original | *Taketori Monogatari*

Povestea tăietorului de bambus este numită în *Povestea lui Genji* „strămoșul tuturor basmelor”. Este cea mai veche proză japoneză cunoscută. Nu se știe exact când a fost scrisă; se presupune că ar fi apărut fie la sfârșitul secolului IX, fie la începutul veacului X. În 1998, Yasunari Kawabata, unul dintre cei mai mari romancieri japonezi moderni, a publicat o nouă versiune a basmului.

Personajul principal este superba prințesă Kaguya-hime, care a fost găsită de mică de un bătrân tăietor de bambus. Frumusețea sa îi cucerește pe bărbați și, încercând să o mărite, protectorul său, tăietorul de bambus, alege cinci pețitori. Kaguya-hime, prințesa cu inima de gheață, nu vrea să se căsătorească și le trasează pețitorilor sarcini imposibile. Pețitorii necinstiți își folosesc banii și poziția pentru a o convinge pe prințesă că și-au îndeplinit misiunile. Un prinț angajează o echipă de muncitori care să lucreze zi și noapte pentru a-i face prințesei o ramură din aur; un altul plătește un chinez pentru a găsi o mantie care să nu ardă.

Fiecare eșec al pețitorilor dă prilejul apariției unei zicale precum „prost ca pruna”, urmare a incidentului nefericit în care marele consilier, incapabil să-i aducă prințesei o bijuterie în formă de dragon, îi înlocuiește ochii cu pietre asemănătoare prunelor. Ilustrațiile lui Masayuki Miyata la versiunea lui Kawabata sunt minunate. Chiar și numai pentru ele, cartea merită citită. **OR**

Povestea lui Genji

Murasaki Shikibu

n. cca 973 (Japonia), m. cca 1014

Prima ediție | Secolul XI

Limba originală | japoneză

Titlul original | *Genji monogatari*

Povestea lui Genji este cea mai veche proză lecturată și astăzi de mulți cititori din simplă plăcere. Scrisă cel puțin parțial de Murasaki Shikibu, o femeie de la curtea imperială, structura sa liberă se concentrează asupra vieții amoroase a unui fiu de împărat, chipeșul și învățatul Genji. Tânărul suferă complexe vicisitudini emoționale și sexuale, printre care relația cu figura maternală Fujitsubo sau cu Murasaki, pe care o adoptă de copil și care devine marea sa pasiune. Exilat ca urmare a unei aventuri sexuale greșit judecate politic, Genji revine pentru a căpăta bogăție și putere, după care, zdrobit de durere după moartea lui Murasaki, se retrage la un templu. După acest episod, cartea se îndreaptă către portretizarea sumbră a generației următoare și se încheie aparent la întâmplare – nu se știe dacă lucrarea este neterminată sau finalul său a fost lăsat deliberat neconcludent.

Povestea lui Genji deschide o fereastră spre o lume îndepărtată și exotică – viața la curtea, estetizată și rafinată, Japoniei medievale, și în aceasta constă mare parte din atracția sa, ce dăinuie și astăzi. Ca prin minune, dispar diferențele istorice, culturale și lingvistice dintre lumea lui Murasaki și cea contemporană. Cartea poate pierde mult prin traducere, dar cititorul modern va fi încântat să descopere emoții familiare într-un context atât de îndepărtat și fascinat de imprevizibilitatea reacțiilor și atitudinilor personajelor. **RegG**

Cronica celor trei regate

Luó Guànzong

n. cca 1330 (China), m. 1400

Prima ediție | Secolul XIV

Limba originală | chineză

Titlul original | *Sanguó yanyi*

Cronica celor trei regate este unul dintre cele patru romane clasice fundamentale ale literaturii chineze. Saga epică a ultimei perioade a dinastiei Hân, o compilație de fapte și legende bazată pe antica tradiție a povestitului, acoperă mai bine de un veac din istoria Chinei (184-280). Este atribuită unui învățat din secolul XIV, Luó Guànzong, care a combinat numeroasele surse și povești într-o narațiune ce captivează și astăzi.

Povestea începe cu izbucnirea revoltei împotriva împăratului Ling, condusă de vrăjitorul taoist Zhang Jiao, și se termină cu prăbușirea dinastiei Hân și fondarea dinastiei Jin. Mare parte din acțiune se petrece în regatele rivale Wei, Shu și Wu, locuite de magicieni, monștri, despoți puternici și eroi legendari nemuritori care luptă pentru supremația asupra Chinei. Povestea captivantă, eroii clasici, tâlharii, intrigile complicate și scenele de bătălie spectaculoase fac din *Cronică* o capodoperă literară, echivalentul chinezesc al *Iliadei*. Cartea a fost tradusă în multe limbi, printre care franceza, engleza, spaniola și rusa, și rămâne unul dintre cele mai populare romane în Asia de Est, îndrăgit pentru înțelepciunea tradițională, elementele fantastice, detaliile istorice și incursiunile în strategiile de război. După cum spune un proverb coreean: „Poți discuta despre viață după ce ai citit *Cronica celor trei regate*“. FG

Marginea apei

Shi Nai'an & Luo Guanzhong

n. cca 1296 (China), m. cca 1370

Prima ediție | 1370

Titlul alternativ | *Bandiții din mlaștină*

Titlul original | *Shuihu zhuàn*

Intriga romanului se concentrează, în mare, asupra isprăvilor unui bandit de la începutul secolului XII, Song Jiang, și ale cetei sale de proscriși. Textul a traversat secole de povestit profesionist, fiind editat, adăugit și revizuit înainte de a fi tipărit în diverse versiuni: cea mai veche versiune cunoscută datează de la începutul veacului XVI și cuprinde 120 de capitole. Așa se explică atât inconsistența textului, cât și imposibilitatea datării și atribuirii sale exacte.

Prima parte a romanului descrie, în detaliu, modul în care cei 108 eroi se adună în adăpostul lor din mlaștinile Liangshan, sub conducerea lui Song Jiang. Uniți de respectul față de împăratul greșit sfătuit de oficialii corupți, proscrișii adoptă un cod cavaleresc sever: jefuirea bogătașilor, ajutorarea săracilor, loialitate extremă față de frații întru legământ. În ultima parte a romanului, proscrișii beneficiază de o amnistie generală și ajută la suprimarea unei revolte, în cursul căreia majoritatea sunt uciși.

Deși pe alocuri extrem de violent și misogin, după standardele actuale, romanul înflăcărează imaginația cititorului modern prin personajele sale complexe și limbajul lor colorat și plin de viață. Interpretat ca un elogiu al revoluției țărănimii, romanul a fost glorificat în China după 1949, fiind una din cărțile favorite ale lui Mao Zedong. FG

oris

spațiu pentru oameni și cărți

Lucius Apuleius

Măgarul de aur este unicul roman latin păstrat integral. Stilul său este picant, gălăgios și ireverențios, specific povestitorilor profesioniști, dar mesajul este unul moral.

Lucius, un tânăr aristocrat roman obsedat de magie, este transformat din greșeală de iubita sa în măgar. În acest chip, trece printr-o serie de aventuri care îl fac să cunoască și să se implice în viața mizeră a sclavilor și a oamenilor liberi nevoiași care, la fel ca Lucius, sunt tratați de stăpânii lor bogați precum animalele. Este unica mărturie literară directă din antichitatea greco-romană despre viața claselor de jos. În ciuda temei serioase, limbajul este licențios și explicit sexual căci Lucius se află des în companii desfrânate. Romanul este semnificativ și datorită portretizării religiilor contemporane: în capitolele finale, Lucius este transformat de zeița Isis în bărbat, inițiat de ea în cultul misterelor, după care își dedică viața zeiței. Din acest moment, umorul fără perdea este înlocuit de o proză cu substanță și la fel de frumoasă. *Măgarul de aur* este precursorul romanului picaresc episodic, iar combinația sa antrenantă de magie, farsă și mitologie îl face la fel de captivant acum ca și la momentul scrierii. LE

n. cca 123 (Madauros, Algeria de astăzi), m. 170

Prima ediție | 1469

Primul editor | C. Sweynheim & A. Pannartz

Titlul original | *Metamorphoson libri*

▲ Apuleius este sincer și fără perdea în privința sexului, subiect tratat fără urmă de pudoare iudeo-creștină sau sensibilitate romantică.

◀ Ilustrația de Jean de Bosschere, la ediția din 1923 a *Măgarului de aur*.

Miguel de Cervantes Saavedra

[n. 1547 (Spania), m. 1616

Prima ediție | 1605–1615, de Juan de la Cuesta

Titlul original complet | *El ingenioso hidalgo*

Don Quixote de la Mancha

Don Quijote a înnebunit citind prea multe romane cavaleresti. El îi provoacă pe cavalerii de odinioară, la început făcându-și rost de o armură din carton și de un armăsar (o biată mârtoagă), iar apoi autoinvestindu-se cavaler. Ajunge la un han pe care îl crede castel, se întâlnește cu prostituate pe care le confundă cu doamne de rang înalt și îi se adresează, lor și hangului (un hoț), într-un limbaj elevat, pe care ei nu îl înțeleg, după care încearcă să devină cavaler, apărându-și vigilant armura toată noaptea. Transformarea ridicolă a ritualurilor sacre ale cavalerismului în improvizații simbolizează desacralizarea ce avea loc în Europa la acea vreme.

Cititorul avisat, și nu personajele sau acțiunea cărții, este subiectul implicit al adresării. Inventând cititorul, Cervantes inventează însăși forma romanului. Cartea începe cu un prolog către cititorul „leneș”, care devine parte a primei cărți, pe măsură ce prietenii lui Quijote încearcă să-l scape de nebunie arzându-i cărțile, proces de-a lungul căruia ne întâlnim cu cititori și cu ocazii de lectură de toate felurile. În 1615, Cervantes a publicat o a doua carte, în care Don Quijote devine nu personajul care citește, ci personajul citit, căci mulți dintre oamenii pe care îi cunoaște au lecturat Cartea I și știu totul despre el. Iar această combinație dintre ceva deja citit și forța reinventării perpetue atrage în continuare cititorii. JP

„Nu toate felurile de frumusețe inspiră dragoste; există unele care plac doar ochiului, dar nu nasc afecțiune.”

- ▲ Prima parte a lui *Don Quijote* a fost publicată pentru prima oară la Madrid, în 1605; s-au păstrat mai puțin de douăzeci de exemplare.

Muncile lui Persiles și ale Sigismundei

Miguel de Cervantes

„În viață, dorințele sunt nenumărate și legate între ele printr-un lanț fără sfârșit, care ajunge uneori până în rai și alteori coboară în iad.”

▲ Tablou pictat de Jauregui y Aguilar, în 1600, înfățișându-l pe Cervantes care, de-a lungul vieții, a fost schilodit și luat sclav.

n. 1547 (Spania), m. 1616

Prima ediție | 1617

Titlul original | *Los trabajos de Persiles y Sigismunda, historia septentrional*

Cervantes a scris dedicația emoționantă a acestui roman, pe care nu a apucat să-l vadă publicat, pe patul de moarte, după ce primise ultima împărțășanie. Este un roman bizantin, moralizator și artificial, popular în a doua jumătate a veacului XVI. Cu acest roman, Cervantes a sperat că va dobândi gloria ce îi fusese refuzată după parodia *Don Quijote*.

Romanul este povestea călătoriei lungi și pline de peripeții a lui Persiles, prințul Thulei, și a iubitei sale Sigismunda, prințesă de Finlanda, către Roma, unde papa le binecuvântează dragostea și îi căsătorește. Dându-se drept Periandru și Auristela, frați de sânge regal, cei doi traversează pustietatea nordică, trecând peste diverse obstacole (separare, răpire, naufragiu), după care își continuă călătoria aventuroasă prin Portugalia, Spania, Franța și, în final, Italia, a cărei capitală simbolizează unitatea și supremația Bisericii. Protagonștii sunt înzestrați cu însușiri morale perfecte: onoare, virtute, tărie de caracter și castitate.

Această „poveste nordică“ este un roman de tip complet nou, ce combină intriga cu exemplul moral, aventura cu educația, și în care Cervantes a încrîptat o alegorie a vieții, amestec de bun și rău, soartă și liber arbitru, o călătorie a omului spre propria salvare. DRM

Respect pentru clientii nostri

Libris RO

Călătoriile lui Gulliver

Jonathan Swift

Toată lumea a auzit de *Călătoriile lui Gulliver*. Divers interpretată și adaptată ca poveste pentru copii, satiră politică, jurnal de călătorie, film de desene animate, serial BBC, opera clasică și perenă a lui Swift a fost expurgată, adăugită, dezbătută și revizuită, dar rămâne o prezență constantă în orice antologie respectabilă a literaturii engleze.

Narațiunea urmărește aventurile în străinătate ale inocentului Lemuel Gulliver, de la tinerețea petrecută pe căi greșite, prin oglinzile distorsionante din Lilliput și Brobdignag, spre mult mai enigmaticele insule Laputa, Balnibarbi, Glubbudrib, Luggnagg și Japonia, și tărâmurile houyhnhmilor și yahooilor. Swift introduce cu măiestrie aceste locuri în spațiile albe ale hârtiilor veacului XVIII (include ca atare în prima ediție) și urmează atât de precis convențiile cărților de călătorie ale epocii, încât realul și fantasticul se întrepătrund. Singurul ghid al cititorului este Gulliver, a cărui încredere de neclintit în superioritatea englezilor și a culturii lor este inevitabil demolată de personajele diverse întâlnite de-a lungul călătoriei, unii pitici, alții uriași, sălbatici, prost sfătuiți sau conduși doar de rațiune. Toți oferă comentarii și păreri despre Gulliver, ceea ce îl face pe cititor să se îndoiască de propriile opinii. Această satiră și-a pierdut probabil o parte din forța politică imediată, dar este încă usturătoare și de efect, cu atât mai mult cu cât Swift plasează finalul fiecărei povestiri în granițele națiunii-stat engleze. Vehemența cu care Gulliver refuză compania semenilor săi în favoarea cailor este o imagine ce va rămâne veșnic în memoria cititorilor. Acum devine clar faptul că nu Gulliver este ținta principală a satirei, ci noi. **MD**

n. 1667 (Irlanda), m. 1745

Prima ediție | 1726, de Motte (Londra)

Titlul original | *Travels Into Several Remote Nations of the World, by Lemuel Gulliver*

090

I told him, that in the Kingdom of Tribnia by the Natives call'd Langden where I had sojourn'd some time in my Travels, the Bulk of the People consist in a manner, wholly of Discoverers, Witnesses, Informers, Accusers, Prosecutors, Judges, Jurymen, together with their several Suborners and Suborners Instruments all under the Colour and Conduct of Ministers of State and their Deputies. The Plots in that Kingdom are usually the Workmanship of those Persons who desire to raise their own Character of profound Politicians, to restore new Vigor to a crazy Administration, to settle or divert general Dissentions, to fill their Pockets with Forfeitures, and raise or sink the Opinions of publick Credit, as either shall best answer their private Advantage. It is first agreed and settled among them what suspected persons shall be accus'd of a Plot then effectual Care is taken to secure all their Letters and Papers, and put the Criminals in Chains. These Papers are deliver'd to a Set of Artists very dextrous in finding out the mysterious Meanings of Words, Syllables, and Letters. For Instance, they can discover a Cheese-board to signify a Privy Council, a Fleck of Grass a Senate, a lame Dog an Invader, a Cow-head a — the Plague a standing Army, a Buzzard a prime Minister, the Gout a

▲ Pagina de manuscris din *Călătoriile lui Gulliver* cu un scris clar și ordonat, pus în slujba unei minți lucide.

◀ Considerându-se superior celorlalți, Gulliver se amuză înapăimântându-i pe lilliputani cu o demonstrație de arme de foc englezești.